

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rekopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja izvršenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Šolska uprava z ozirom na delitev Slovenije v dve oblasti.

(Poročilo podpredsednika pov. UJU tov. A. Gnusa na seji širšega sosveta v Ljubljani, dne 19. jun, t. l.)

Resnica je, da je politično administrativna razdelitev slovenskega ozemlja za dobo bivše Avstrije povzročala ne samo slovenskemu učiteljstvu nešteti krivice: za učiteljske pravice in zahteve se ni nihče zmenil. Mogočnejši so pač zahtevali od učiteljstva točno izpolnjevanje dolžnosti, toda njega pravice so gazili ter dopustili, da se ga je napadalo, teptala njega čast in uničeval ugled celega stanu. Tekom let so se sicer te razmere polagoma tu več — tam manj — izboljševale, za kar pa se je zahvaliti smotrenemu delu in odločnemu nastopu učiteljske organizacije.

Kolike važnosti je bila naša »Zaveza« za naš stan, za naše narodno šolstvo bilo bi odveč povdarjati. Še le po ustanovitvi naše osrednje organizacije dobilo je slovensko šolstvo pravi razmah. V medsebojnem občevanju in stiku spoznavalo se k delu za samoosvojitve, k složnosti, skupnosti ter odločnosti v borbi za zboljšanje svojega duševnega in gmotnega interesa.

Nastala je cela vrsta novih podjetij, naprav, zadrug in pridobitvenih društev, katerih vsestranski razvoj pač najbolj jasno dokazuje, kaka sila, kolik napredek je v združitvi.

Učiteljstvo si je ustanovilo v domačem jeziku lepo pedagoško literaturo za svoje nadaljnje izobrazovanje, izdalo celo vrsto mladinskih spisov, ki naj goje in širijo narodno zavest, razna človekoljubna pridobitna in gospodarska podjetja pa naj dajo sredstva za olajšavo socialne bede pripadnikom učiteljskega stanu — vdovam, otrokom, sirotam — vse pa naj služi povzdigi ugleda in časti našega stanu med narodom.

Po prevratu, koncem leta 1918, se je zlasti pokazalo, kolike važnosti je bila naša sloga, naša solidarnost. Složni smo dosegli uspehe, ki smo jih svoičas imeli za sanjarije.

Z uvedbo, ki jo je izdal ministerski svet kraljevine SHS na podstavi člena 59. v smislu člena 135. ustave o razdelitvi naše države na oblasti so padle meje nekdanjih avstrijskih dežel. Ozemlje Slovenije se je razdelilo v dve oblasti, ljubljansko in mariborsko. Ta delitev pa vsebuje nevarnost, da se pojavijo v po prevratu ujedinjeni Sloveniji zopet separatistična stremjenja, da se bo delil naš rod vnovič v Kranjce in Štajerce.

Tako v interesu slovenskega šolstva kakor v interesu slovenskega učiteljstva je, da ostane šolska uprava v Sloveniji, tedaj za obe oblasti skupna — enotna, kajti le takrat ostane med slovenskim učiteljstvom trajna in prava vez, le pod tem pogojem se bo krepila in razvijala naša lena organizacija vsestransko in popolno: le tedaj se bodo naši stanovski, prosveto-pospešujoči listi izpopolnjevali, naša gospodarska, socialna in kulturna podjetja na cvetela in dala temelj novim ustanovam v blagor in dobrobit učiteljskega stanu.

Ti razlogi so vodili zastopnike učiteljstva v višjem šol. svetu in bili edino merodajni, da si je plenum višjega šol. sveta na eni svojih seji osvojil predlog za enotno šolsko upravo na slovenskem ozemlju. Iz navedenih razlogov stavim iz nastopni predlog:

»Širji svet UJU — poverjeništvo Ljubljana se izreče za enotno — nerazdelno, za obe oblasti v Sloveniji skupno šolsko upravo. V korporaciji, kateri se bo uverila šolska uprava, pa morata biti obe oblasti enakomerno zastopani.«

Ker temelji predstojeci predlog edino na tem, ohraniti našo stanovsko organizacijo neokrnjeno in čvrsto, ker nikakor ne krati pravic v eni ali drugi oblasti službujočega učiteljstva, sem uverjen, da more vsak glasovati zani in se nadejati, da to tudi stori.

Ovire povoljnih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.

(Poročal na okr. učiteljski konferenci v Ljubljani dne 24. junija 1922. Fran Skulj.)

Človeštvo danes hitro živi in hoče v velikih požirkih uživati vse, kar nudi svet. Od tod ono hlastanje po blagu in

premoženju. Morala je potisnjena v zadnji kot. Z neko lahkoto se vzame vse, kar pride na človeka. Ljudje so brez plemenitih čustev, žive v neki duševni apatiji in brezskrbni za bodočnost. Mladina živi v tej eri in kdo bi se čudil, če se vsega tega ne navzame. Lahkomišljenost je v mladini do blaznosti vkoreninjena. Vse delo, ves napor, vsa skrb vzgojitelja pri taki mladini bob ob steno. Šola stori kar more, pogosto z neizmernim trdom, toda dokler ne posežejo vsi, pa prav vsi činitelji v boj proti splošni propalosti, toliko časa ne bo mogoče zaježiti in omejiti samo po šoli ono zlo, ki mori mladino današnjih dni. Pogosto čujemo: »S starejšo, šoli odraslo mladino ne bo mogoče mnogo napraviti, pri šolski mladini treba pričeti.« To načelo se mi zdi popolno napačno. Vseh, ki tako govorijo, je ono stališče, ki jim ga nudi komodnost. Tako govorijo vsi oni, ki jim ni pri srcu kulturna povzdiga naroda in ki ne ljubijo šole. Z praznimi frazami rešujejo največje probleme in v tem slučaju si mislijo: »Šola, vzgojitelj, tu imate kost, glodajte jo, mi bomo imeli še nadalje priliko zabavljati, da šola ničesar ne stori, da je to silno draga, a brezplodna institucija. — Tudi na šoli odraslo mladino je treba vplivati in težiti po tem, da se vrne zopet na prava pota. Ti bodo stalno vplivali na mlajše: postali bodo starši — in ali naj vzgoja in pouk napreduje, če bodo starši nevzgojeni? — Kdo naj se briga za vzgojo teh? Pravim da vsi, ki so poklicani vzgojevati. Učitelji, društva, cerkev in država, vsak s svojimi sredstvi, s svojimi metodami, toda iskreno in pošteno. V mestih naj se ustanove, kakor imajo že v Celju in Mariboru, ljudske univerze, po deželi naj vzamejo v roko ljudsko izobrazbo učitelji, duhovniki in inteligenti, komur je pri srcu kulturni pokret naroda. — Kakšen je vpliv doma? Ne dosti boljši kakor oni mladinske okolice, saj je vzet iz mase enakih, je molekul od iste materije z vsemi slabostmi svoje okolice. Pomembnejši in izdatnejši je bodisi v dobrem, ali v slabem, kolikor boljšo ali slabšo vzgojo imajo starši sami. Krivice nikomur! Veliko je še staršev, pri katerih je krepost premagala splošno pokvarjenost, toda eno je več ali manj vsepovsod doma, to je materi-

jalizem, ki se je globoko ugnezdil skoraj v vse domove. — Opazoval sem tekom teh težkih časov otroke raznih stanov in našel sem prav presenetljiv rezultat. Otroci srednjestruiranih staršev, ki imajo svojemu stanu primerno izobrazbo in dobro vzgojo, so povprečno dobri in napredujejo. Otroci bogatih, zlasti onih, v in po vojni obogatelih so brez vsakega idealnega poleta, brezbriznost jim gleda iz oči. Topi so za opomine, brezvestni v delu, lahkomišljeni po veliki večini do skrajnosti. Iz njih gleda vojna psiha staršev. Pri otrocih revnih starišev je malo brige za pouk, njih srca so prepojena komunizma in nihilizma. Kje so otroci to dobili? V šoli ne — dom ali okolica sta jim dala to.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

— Okrajna učiteljska konferenca za mesto Ljubljana se je vršila dne 24. junija t. l. v dvorani »Mestnega doma«. Nadzornik M. Hočevar otvoril konferenco ter pozdravi navzočega viš. šol. nadzornika dvor. svet. E. Gangla, čestita niemu, tovarišu Jelenca, Dimniku, Dostalnu in tovarišici Zupančičevi k odlikovanju. Pozdravi tudi navzočega g. mag. svetnika Laha. V iskrenih besedah proslavlja veseli dogodek v naši državi, poroko Nj. Vel. kralja in kraljice. Učiteljstvo zaključilo njegov govor s trikratnim živio-klici mladoporočencema. Svojim namestnikom imenuje tov. Jelenca. Zapisnikarjem sta bila izvoljena tov. Jegličeva in Belin, overovateljem zapisnika pa tov. Engelmanova in Legat. **Nadzornikovo poročilo:** V osnovno šolo hodi 2629 deč. in 2292 dekl. = 4921 otrok. V mešč. šolo pa 400 deč. 1068 dekl. = 1468 otrok. Osnovne šole štejejo 126, meščanske pa 36 razredov. V Ljubljani je občutno pomanjkanje šolskih stavb zlasti za meščanske šole. Mestni obč. svet je sklenil sezidati novo šol. poslopje v Karl Kotnikovi ulici, kjer bi bili nastanjeni deklška osnovna in dekl. meščanska šola. V to svrhu je sklenil najeti posojilo 15 milijonov K. Vendar ni dobila občina od strani pokrajinske uprave dovoljenja, zato se je moralo zidanje omenjenega poslopja odgoditi na ne-

LISTEK.

Na gore!*

»Gora ni nora, le tisti je nor, kdor gre gor!« Prijatelj, ti nisi dobro razumel. Gora ni nora, le tisti je nor, kdor ne gre gor! — Imaš tudi prav, nobeden ni nor. Kdor ni bil še na visokih gorah, pozna samo polovico sveta. Tam gori je vse novo, čisto drugi svet, kar vidiš krog sebe, vse je novo, vse je drugo kot v dolini. Cvetlice, trava, mah, grmičevje in ptice. Nasproti, nobenih cvetic, rastlin, ne trav ne vidiš tam gori takih, ko so v dolini. Na gorah se ti odpre velika knjiga prirode, na gore pojdi se učit! Zrak, voda, rastline od najmanjše do najbojno razkošno razvite, različno kameenje, njih sestavine, oblike ali od vode razjedene vodotoke itd.

Kako krepko se diha tam gori, kako solnce žari in kako okrepčujoča sapica

pihlja! Živina na planini z zvonci binglja, čista kot bi jo umil. Saj ona je vedno na prostem, samo v hudem vremenu se zateče v stajo. To je raj na zemlji. Revez tisti, ki še ni kaj takega videl in užival; je le polčlovek. Ljudje mislijo, da uživajo življenje, kadar v dolini po sencah posedajo in se »krepčajo« s svežim pivom in drugimi pijačami.

Kako vse drugače je na planini! Bistri studenci, sveži zrak in ko se utrušiš, sedeš v senco z lepim razgledom v dolino. To je užitek, to je počitek in pomiluješ one dolinske ljudi, ki se pehaajo tam v dolini in vročini, po prahu in slabem zraku, a tu gori vsega tega ni. Tam dol huda vročina 30° C, a na našem Triglavu le še polovica od 30°!

Dobro, omenil sem Triglav 2863 m. Pa pojdemo gor, kako in kod? Vzemimo izhodišče Ljubljano! Od tu je možno celo turo v enem dnevu narediti. Seveda v treh je bolj prikladno. Zvečer se pelješ z železnico do Dovjega in greš 10 minut čez Savo v Mojstrano in tam prenočiš. Drugi dan na Kredarico, od koder je le še 1 uro na vrh Triglava. Iz Mojstrane peljejo pota po treh dolinah. Prva in najlažja je skozi Krmo dolino 8 ur. Druga,

a najkrajša pa bolj strma je dolina Kot, 7 ur, in tretja skozi dolino Vrata mimo slapa Peričnika do planinskega hotela pod Triglavsko severno steno. Aljažev dom 3 ure in od tod na Kredarico 5 ur. Tudi iz Bohinja vodijo pota na Triglav, a vsa pota se stekajo na Kredarici, kjer je udoben Triglavski dom SPD z vsemi jedili in pijačami preskrbljen in udobno prenočišče.

Če greš skozi Kot ali Vrata, je treba mnogo po snegu hoditi. Dobro je imeti pri sebi črna očala, da oči od bleśka na snegu ne trpijo. Ledenik pod Triglavom bode letos koncem avgusta ali začetkom septembra brez snega, hodil bodeš lahko po golem ledu, na kar posebno letos opozarjam, ker je po zimi jako malo snežilo in ta sneg se bode v tej vročini počasi stopil. To je redka prikažen. Bil sem že 5-krat na Triglavu, a samo enkrat pred kakimi 25. leti — sem naletel na gol ledenik. To se bode letos najbrže ponovilo. Vse je kot velika razprostrana njiva in po razorih 2—4 m vzporedno eden od drugega oddaljeni tečejo mali potočki, kateri na večer prejenjajo. Ko drugega dne vzide zopet solnce, začnejo potočki na novo šumljati.

Kako se bodeš opravi in kaj s seboj vzeti? Podlaga turista so močni in dobro podkovani čevlji, mehke volnene nogovice, tako da noga v mehkem postlana leži. Jaz hodim zadnje čase tudi v sandalah s pregibljivimi lesenimi podplati, v katere nekoliko malih žebličkov na redko nabijem. Noga je bosa. Hodi se prijetno, seveda to le po suhih potih in po kamenju, v snegu se sandale prekmalu pokvarijo. Naredil sem že več lepih in tudi hudih tur s takim obuvalom n. pr. skozi Krmo na Triglav. Gorske čevlje pa nosim v nahrbtniku, da jih zamenjam, če treba za sandale.

Hlače naj bodo če mogoče kratke. Če greš z dolgimi, moraš pri vsakem koraku del hlač od kolena dol s kolenom vzdigovati in to sčasoma potnika po nepotrebnem utruja. Suknja je vsaka dobra, saj je med potjo ne rabiš in jo na nahrbtnik privežeš. Telovnik je nepotreben. Srajca naj bode, če mogoče redko tkana in če greš po hudi vročini in se močno potiš, jo lahko tudi slečeš in v nahrbtnik vtakneš. Ko se več ne potiš, jo zopet oblečeš. Končno imej še kako lahko pelerino s seboj za slučaj slabega vremena. Nahrbtnik naj ne bode preveč

* Dobra knjiga za turiste je izšla v Učiteljski tiskarni, Kunauerjeve: »Planine«. Daje ti vsa navodila za turistiko. Posluži se je! Uredn.